

Varislik

Şuşamıza – əziz, gözəl şəhərimizə, mədəniyyət beşiyimizə səfər edib, su-yundan içmək, abidələrini ziyarət etmək nəşibimiz oldu. Şuşaya Heydər Əliyev Fondunun mükəmməl təşkilatçılığı ilə baş tutan Vaqif Poeziya Günləri səbəbilə getmişdik. Azərbaycan dövlətinin başçısı, müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev və çox hörmətli Mehriban xanım Əliyevanın iştirak etdikləri Vaqif Poeziya Günləri bir çox tarixi, rəmzi mənalar daşıyırdı. Vaqifin məqbərəsi ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü, ideyası və siyasi iradəsi ilə ucaldılmışdı, açılışını Heydər Əliyev özü şəxsən etmişdi. Məqbərənin təmir – bərpadan sonrakı ikinci açılışı Heydər Əliyevin adını daşıyan fond tərəfindən həyata keçirildi.

Məqbərənin birinci açılışı 59 yaşlı Heydər Əliyev tərəfindən edılmışdi, ikinci açılışı 59 yaşlı İlham Əliyev tərəfindən edildi. 14 yanvar 1982-ci ildə birinci açılışı olan məqbərə, bundan 10 il sonra işğal altına düşən şəhərin digər abidələri kimi erməni vandallığına məruz qalmışdı və 2021-ci ilin avqustunda ikinci açılışı olan məqbərənin yerləşdiyi Şuşanın (Qarabağın, ümumən müstəqil Azərbaycanın) 10 il sonrasına böyük gələcək vəd edir. Əgər Vaqifin məqbərəsinin birinci açılışından 10 il sonranın işğalını qeyd edirikse, 1991-ci ildə qazandığımız dövlət müstəqilliyini də unutmamalıyıq. 2021-ci ildən 9, 10 il sonra – 2030, 2031-ci illər isə, daha üstün və güclü Azərbaycanın vətəndaşları olacağımızı şübhəməz yoxdur. Bu inamı bizə qüdrətli dövlətimiz, ordumuz, sarsılmaz dövlət – xalq biriyi, necə deyirlər, kainatın ruhu, dünya nizamına verdiyimiz töhfələr, özümüzə güvənimiz verir.

Heydər Əliyev siyasi məktəbi, Heydər Əliyev ideyaları üzərində davam və inkişaf edən, dünyaya Günəş kimi doğan Azərbaycanın qüdrəti, çiçəklənməsi bizə aydın sabahlar vəd edir. Şuşaya vaqif olanlar, Vaqif irsinə dövlət qayğısının mahiyyətini anlayanlar, Heydər Əliyevin və İlham Əliyevin Şuşaya verdiyi xüsusi önəm, dəyər, fərqişində olanlar, Azərbaycanın sabahını rəmzlərdən də, həqiqətlərdən də oxuya bilir. Ən ümumi şəkildə desək, “Biz Şuşasız yaşaya bilmərik!”, “Şuşasız bizim işimiz yarımçıq qalar!”. Şuşada ən çox düşündüyüm kəmərlərdən biri də, Şuşa azad olunan gün Prezidentin xalqa müraciətində dediyi sözlər idi – “Ürəyimdə dedim, xoşbəxt adamam ki, ata vəsiyyətini yerinə yetirdim. Şuşanı azad etdik! Bu, böyük Qələbədir! Bu gün şəhidlərimizin, ulu öndərin ruhu şadırdır! Gözün aydın olsun, Azərbaycan! Gözünüz aydın olsun, dünya azərbaycanlıları! Ata vəsiyyətini yerinə yetirdim” – kəlamı idi. Bəli, məhz kəlam! Dövlətçilikdə, siyasətdə, eləcə də, mədəniyyətdə, ədəbiyyatda varislik olanda, ardıcılıq, məqsədyönlülük olanda onun nəticələri gec – tez özünü göstərir, xalqı sevindirir. Dövlət xalqın arzu və istəklərinin ifadəçisi, təminatçısı olanda milli qürur hissi yaranır, inkişaf, tərəqqi təmin olunur. Şuşada Vaqif Poeziya Günlərində iştirak edərkən, gözlərim

Vaqif Poeziya Günlərinə Zəfər yolu ilə getdik

önündə varislik, dövlət və mədəni irsə sədaqət, sayğı böyük bir tabloda, vahid planda canlandı. Dövlətimlə, xalqımla, ordumla, bayrağımla, ölkəmlə fəxr etdim! Avqustun 30-da Şuşada böyük Azərbaycan şairi, dövlət xadimi, Qarabağ xanının vəziri Molla Pənah Vaqifin məqbərəsinin təmir – bərpası və məqbərə önündə Vaqif Poeziya Günlərinin keçirilməsi ölkəmizin həyatında əlamətdar hadisə oldu. Bu, mədəni irsə və milli təfəkkürə ehtiramın təzahürü, təntənəsidir.

Molla Pənah Vaqifin məqbərəsinin Şuşada ucaldılması qərarını vermiş Azərbaycan KP MK-nın 1-ci katibi Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 1982-ci ilin qarlı, şaxtalı 14 yanvar günü həmin məqbərənin açılışı olmuşdu. Əlbəttə, bu, sıradan iş deyildi, xüsusi bir hadisə idi. Şuşa o vaxt Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin bir hissəsi idi. Cənab Prezidentin avqustun 30-da məqbərə önündə çıxış edərkən vurğuladığı kimi, ermənilər uzun illər Şuşaya iddia edir, Pənahəli Xanın əsasını qoyduğu bu dağlar incisini, tam əsassız olaraq, erməni şəhəri kimi qələmə verməyə çalışırdılar. Xüsusi diqqət tələb edən o idi ki, Molla Pənah Vaqif yalnız mütəfəkkir şair deyildi, eyni zamanda, Qarabağ xanının vəziri idi və ömrünün Şuşa illəri də onun şairliyi ilə yox, dövlət xadimliyi ilə bağlı idi. SSRİ dövründə hakim ideologiya, sovet hökumətinin tarixə münasibəti, xanlıqlara, yerli milli tarixi gerçəkliklərə yanaşması, bir vəzirə məqbərə ucaltmağı mümkünsüz edirdi. Üstəlik, belə bir abidə muxtar vilayətin ərazisində ucaldılırsa, təəvvür edin, o vaxtlar Moskvada çalışan çoxsaylı erməni əsilli məmurular da daxil olmaqla, nə qədər sədlər, maneələr yarılmalı, hakim ideologiya ilə tərs düşdüğü deyilən necə məsələlər çözülməliydi... Heydər Əliyev bütün açıq - gizli maneələri dəf etməyi bacararaq, möhtəşəm abidə ucaltmağı da, o abidənin açılışını etməyi də bacardı! Ulu öndərin bu prinsipiallığı Şuşanın məhz Azərbaycan şəhəri kimi təsdiqi işini möhkəmləndirdi, həqiqətləri gün üzünə çıxardı, o həqiqətləri ümumittifaq miqyasında tirajladı. Heydər Əliyevin bu tarixi addımı illər sonra da bizim üçün istinadgahdır, nümunədir.

Müzəffər Ali Baş Komandanın dediyi kimi, Şuşanın Azərbaycan tarixində çox böyük rəmzi mənası var. Şuşa Qarabağın tacıdır. Şuşanın işğalından sonra digər rayonlar, digər şəhərlər işğala məruz qaldı.

Azad Şuşadan abad Şuşaya...

Budur, sovetlər dağılıb, ölkəmiz müstəqil olub, təəssüf ki, müstəqilliyin yaşı qədər işğal tarixi yaşamışıq və nəhayət 44 gün içində zəfər qazanaraq, Şuşanı və digər torpaqlarımızı düşməndən azad etmişik. Azad şəhərimiz indi özünün abadlıq, quruculuq mərhələsinə keçir. Silahlı qüvvələrimizin böyük şücaətlə azad etdiyi Şuşa hazırda işğal izlərindən, qonda erməni izlərindən təmizlənir, tikilir – qurulur! Bu abadlıq, quruculuq işləri Şuşanın mədəni həyatını da canlandırır.

Erməni vandalizminin ağır və acı nəticələrinin yan keçmədiyi məqbərənin bərpasını Heydər Əliyev Fondu öz üzərinə götürdü və adına yaraşan şəkildə Şuşamıza, ölkəmizə qazandırdı, ziyarətçilərin üzünə açdı. Vaqifin məqbərəsi, büstü kimi, Vaqif Poeziya Günləri də bərpa edildi, ondan öncə “Xarıbülbul” festivalı bərpa edildi. Şuşanın mədəni, milli simasının yüksək keyfiyyət və yüksək sürətlə bərpası unikal hadisədir. Düşmənin 30 ilə yaxın dağıtdığı şəhər və kəndlərimiz təmir-bərpa olu-

nur, qurulur, abadlaşdırılır. Nəinki 30 illik işğal müddətində Ermənistanın, eləcə də 70 ilə yaxın Sovet hökumətinin Qarabağda tikmədiyi, qurub yaratmadığını 7 ayda müstəqil Azərbaycan dövləti bacarır! Ağır işğaldan, müharibədən çıxmış bir ölkənin 7 ay ərzində belə böyük işlər görməsi, doğrudan da unikal hadisədir. Əminəm ki, Şuşanın azad olunmasını, ümumən 44 günlük müharibənin taktikasını, texnikasını, texnologiyasını öyrənən beyin mərkəzləri, hərbi məktəblər kimi, şəhərsalanlar, yol tikənlər, inşaatçılar, körpüsalanlar da Qarabağda sürətli və keyfiyyətli infrastruktur layihələrini öyrənəcək və heyran qalacaq. Bu, Azərbaycan modelidir! Bu, İlham Əliyev nümayəndəsidir!

Bu layihələr, infrastruktur yaradılması özündə nələri ehtiva edir? – Şuşanın bu ilin birinci ayının ikinci ionicünlüyündən başlayan təmir-bərpa və infrastuktur işləri qısa müddətdə özünün böyük nəticələri ilə bizlərə sevinc, qürur bəxş edir. Biz Şuşaya Zəfər yolu ilə getdik! Bu yol özü azadlığın, abadlığın simvoludur! Azad olunmuş torpaqlarımıza həyat qayıdır. Ulu öndərin sözüdür: “Yol – iqtisadiyyat, mədəniyyət, bir sözlə, həyat

deməkdir”! Bəli, Zəfər yolumuz var, üstəlik, magistral yol da çəkilir. Tunellər qazılır, körpülər tikilir – geniş, rahat və mənzilə çatma vaxtını önəmli dərəcədə qısaldan magistral yolun çəkilişi keyfiyyətlə və sürətlə icra olunur.

Şuşanın digər infrastruktur layihələri – məsələn, elektrik təsərrüfatı da bərpa edilib: Füzulidən yüksək gərginlikli xətlər çəkilib, yarımstansiya tikilib. Şuşaya iki qaynaqdan suyun verilməsi bərpa olunub. Işıq var, yol var, su var. Çörək bişirmə sexindən dörd tərəfə yayılan Şuşa çörəyinin ətri xeyli məsafədən adamı özünə cəlb edir... Mədəniyyət şəhərinin mədəni iqlimi yolla, işıqla, su ilə, çörəklə... bir ayrı rəng alır, zənginləşir...

Prezidentin Vaqif Poeziya Günlərində vurğuladığı kimi, işğala baxmayaraq, Şuşa Azərbaycan ruhunu saxlaya bildi: “Şuşaya gələn hər bir insan bunu görür. Hətta dağılmış vəziyyətdə, hətta işğal dövründə vandalizmə məruz qalmış şəkildə Şuşa öz ruhunu, öz qamətini saxlaya bildi, əyilmədi, sınımadı, bizi gözləyirdi, biz gəlməli idik və biz gəldik. Müzəffər xalq kimi gəldik. Danışqlar yolu ilə yox, Ermənistan tərəfindən edilə

biləcək hansısa güzəşt nəticəsində yox, döyüş meydanında qan tökərək, şəhidlər verərək, fədakarlıq göstərərək gəldik və öz ərazi bütövlüyümüzü bərpa etdik və milli ləyaqətimizi bərpa etdik”.

Şuşanın tarixi abidələrinin bərpası davam edir. Paralel olaraq, üç məsciddə təmir-bərpa işləri görülür. Yuxarı Gövhər Ağa məscidinin təmiri demək olar, tamamlanmaq üzrədir. Aşağı Gövhər Ağa və Saatlı məscidlərinin təmir-bərpası ilə bağlı ali dövlət rəhbərliyi tərəfindən göstərişlər verilib. Hər üç məscidin təmiri də Heydər Əliyev Fondu tərəfindən icra olunmaqdadır.

Şuşanın mədəni-mənəvi iqlimi

Əlbəttə, Şuşanı Şuşa edən ilk növbədə onun mədəni-mənəvi iqlimidir, abidələri, abidə insanlarıdır. Artıq Natəvanın, Üzeyir Hacıbəylinin, Bülbülün büstləri mərkəzi meydanda qoyulub. Bir zamanlar, biz o büstlərin – güllələnmiş abidələrin Bakıda, Şəhidlər xiyabanında qoyulması təklifi ilə çıxış edir, necə deyirlər, səbirsizləndirdik. Ancaq dövlət başçımız o abidələrin harada qoyulacağını yaxşı bilirdi və düşündüyünü də yerinə yetirdi! Vaqifin büstünün, Vaqifin məqbərəsinin ikinci açılış gününü yaşadığını vurğuladıq. Onu da qeyd edək ki, Üzeyir Hacıbəylinin abidəsi də yenidən qoyulub. Dahi bəstəkarın dağılmış evinin bərpası ilə bağlı ali dövlət rəhbərliyi tərəfindən göstəriş verilib. May – iyun aylarında qonaqların üzünə açılmış “Xarıbülbul” otelindən sonra, bu dəfə “Qarabağ” oteli əsaslı təmərdən sonra öz qapılarını yenidən qonaqların üzünə açdı. Üstəlik, Şuşada yeni beşulduzlu otel tikiləcək. Ayrıca, dövlət başçısı tərəfindən Şuşada yeni yaşayış kompleksinin təməlinin qoyulması da mədəniyyət paytaxtımızın gələcək siması haqqında təsəvvür yaradır. Şuşanın sabahı bugünündən daha gözəl, daha əzəmətli olacaq.

270 yaşlı şəhər

Gələn il Şuşa şəhərinin təməlinin qoyulmasının 270-ci ildönümü dövlət səviyyəsində təntənəli şəkildə qeyd ediləcək. İşğal şaxtasından çıxıb, Azadlıq Günəşinə qovuşmuş Şuşanın yubileyi Şuşa adına, Şuşa şəhidlərinin ruhuna yaraşan şəkildə keçiriləcək! Şuşa yalnız özünü ifadə etmir, ümumazərbaycan inkişafını, onun yeni mərhələsinə ifadə edir. Şuşa sürətlə dirçəlir. Çox keçmədən şuşalılar öz doğma şəhərlərinə qayıdacaq. Artıq Şuşada açılmış obyektlərdə şuşalılar işlə təmin edilirlər.

Şuşanın azadlığı ilə özünün zirvə məqamını yaşamış 44 günlük Vətən müharibəsi bizim tariximizin qızıl səhifəsidir. Bu qızıl tarix yaşayacaq, gələcək nəsillərə ruh verəcək. Şuşa qələbəsi Azərbaycan xalqının qüruru, şərəfidir, xalqımız belə bir zəfərə layiq idi və bu layiqliyi qadrlıqla sübut etdi!

Dövlətimiz var olsun!

Qənirə PAŞAYEVA,
Milli Məclisin Mədəniyyət
komitəsinin sədri